

Biskup Gojdič zachraňoval Židov priamo na ulici

Spravodliví medzi národmi. Ocenenie za záchranu životov počas druhej svetovej vojny získalo deväť Slovákov.

Bratislava - „Zachrániť jeden život, znamená zachrániť celý svet.“ Tieto slová sú vytlačené na medailách, ktoré včera od štátu Izrael získalo in memoriam deväť Slovákov. Ocenenia Spravodliví medzi národmi včera odovzdal ich blízky izraelský veľvyslanec na Slovensku Zeev Boker. Mená Slovákov, ktorí počas druhej svetovej vojny zachránili židovských spoluobčanov, budú vytesané do Múru cti v Záhrade Spravodlivých v Yad Vashem.

Biskup verzus gardisti

Medzi ocenenými bolo aj meno biskupa Pavla Petra Gojdiča, ktorý priamo aj nepriamo zachránil viac ako tisícpäťsto Židov. Ešte pred začatím vojny verejne protestoval proti nacionalizmu, šovinizmu a rasizmu. Jeho činy však neostali len pri slovách. Vydával falošné potvrdenia o konvertovaní Židov na gréckokatolícku vieru, krstil a schovával Židov pred deportáciami. „Mariana Zach rozprávala príbeh, ako jej rodinu pán biskup zachránil na ulici, keď Hlinkova garda chytala Židov. Jej otec sa tak veľmi bál, že sa roztriasol. Biskup si ho privinul k sebe a takto prešli pomedzi gardu. Nik sa neodvážil dotknúť sa

ich,“ hovorí cirkevný historik Peter Borza, ktorý zbieral svedectvá pre udelenie ocenenia Spravodliví medzi národmi Pavlovi Petrovi Gojdičovi.

„V očiach mal nebo“

Biskupa, ktorý bol pred siedmimi rokmi pápežom Jánom Pavlom II. vyhlásený za blahorečeného, všetci opisujú ako citlivého človeka. „Bol veľmi jemný človek. Mal krásne modré oči a mnohí hovorili, že v nich videli nebo,“ hovorí Borza. Rehoľné sestričky, ktoré ho poznali ešte ako deti, spomínajú naňho ako na pokojného človeka. „On nikdy nerozprával hlasno a nikdy som ho nepočula kričať. Práve naopak šiel z neho neuveriteľný pokoj a ľudskosť,“ spomína rehoľná sestra Anna Vošková. Rehoľné sestry si živo pamätajú, ako chodil do kláštora a pýtal sa na vysvedčenia detí. „Kto mal dobré vysvedčenie, dostal od neho veľký svätý obrázok s podpisom. Kto horšie, tak len menší a bez podpisu.“

Podobne ako biskup Gojdič aj ostatní 465 dodnes ocenení Slováci pomáhali rôznymi spôsobmi Židom pred prenasledovaním počas druhej svetovej vojny. Slovensko v prepočte na jedného obyvateľa patrí ku krajinám s najvyšším počtom ocenených.

Zuzana Girgošková

HN, 28.1.2008

ÚPN po rokoch otvára vraždu kňaza

Prokuratúre majú pomôcť pri znovuvyšetrovaní vraždy Štefana Poláka dokumenty, ktoré doteraz nemala.

Archívy Ústavu pamäti národa ponúkajú Generálnej prokuratúre dokumenty o viac než 20 rokov starej vražde kňaza Štefana Poláka. Vyšetrovatelia ich doteraz nemali.

Za vraždou stál podľa ÚPN komunistický režim. Prípadozary v Borovciach je jednou zo štyroch káz, ktoré ústav žiada znovu otvoriť.

Poláka zabil v noci zo 7. na 8. októbra 1987. Vyšetrovatelia Vladimír Lamačka a Peter Vačok prípad vyšetrovali ako lúpež. Páchatel podľa nich nechcel kňaza zabiť.

Polákov vtedajší známy a neskôr minister obchodu za KDĽH Jozef Chren si však myslí, že to bola ŠtB.

Dokumenty v archíve hovoria, že príslušník ŠtB Pavol Ruman klamal o tom, odkedy a prečo Poláka spoznal a navštevoval ho. Ruman vo výpovedi po novembri 1989 spomínal aj arcibiskupa Jána Sokola.

(mož)

SME, 28.1.2008

V Keni rozdávali pomoc zo Slovenska

ELDORET (bd) - Na faru v Eldorete na západe Kene dorazila cez víkend slovenská humanitárna pomoc. Faru vedie slovenský kňaz Martin Cingela počas najhorších nepokojov pred tromi týždňami sa tam ukrývalo šesťtisíc utečencov. Na pomoc ľuďom postihnutým nepokojmi vyčlenil minister zahraničných vecí Ján Kubiš 50-tisíc eur. Časť z nich vo forme potravín, ošatenia a liekov odovzdal v sobotu v Eldorete slovenský veľvyslanec v Nairobi Igor Liška, ďalšiu časť v podobe liekov dal slovenským lekárom na klinike Vysoké školy svätej Alžbety v Eldorete. Časť z huma-

nitnej pomoci vyčlenenej ministrom dostanú aj tri slovenské mimovládne organizácie, ktoré pôsobia v Keni.

V Eldorete, kde povolebné násilie prerástlo do etnických čistiek namierených proti kmeňu Kikujov, z ktorého pochádza prezident Mwai Kibaki, bol cez víkend aj bývalý generálny tajomník OSN Kofi Annan. „To, čo sme videli, bolo tragické. Horiace domy, staré matky a deti prinútené k odchodu, všade utrpenie,“ povedal Annan a vyzval na vyšetrovanie spáchaných zločinov.

Annan vedie najnovšiu diplomatickú misiu, ktorej cieľom je vyjed-

nať medzi Kibakim a šéfom opozície Railom Odingom dohodu o riešení povolebnej krízy. Odinga však návrh na prevzatie nového postu premiéra odmietol. Nové nepokoje sa medzitým spustili v etnicky zmiešanej oblasti mesta Nakuru. Podľa svedkov agentúr AFP a AP terčom útokov gangov ľudí vyzbrojených mačetaťmi boli opäť najmä Kikujovia. Jedna ozbrojená

skupina vypálila kostol a ošetrovňu. Celkovo pri nepokojoch zahynulo vyše 800 ľudí a 300-tisíc sa stalo utečencami.

PRAVDA, 28.1.2008

Prečo zomrel väzeň číslo 681

BRATISLAVA Hijó, kone, veselo vykrikoval pohonič a šibal bičom po chrbtoch štyroch väzňov zapriahnutých do pluhu. Najviac sa ušlo najslabšiemu z nich, biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi. Stredoveký výjav na nádvorí starej českej väznice Valdice rozohral dozorca Václav. Písal sa však už rok 1951.

„Podľa výpovedí Gojdičových spoluväzňov bolo ustavičné ponižovanie a fyzické mučenie pána biskupa na dennom poriadku,“ pripomína cirkevný historik Peter Borza. Dnes už nikto z nich nežije, redakcii Pravdy sa však ohlásila Mária Uhrová z Prievidze, neter politického väzňa Ľudovíta Galíka, ktorý v Leopoldove kedysi sedel v jednej cele s Gojdičom. „Strýko rozprával, že dozorcovia s obľubou dávali robiť drepy útlemu a zoslabnutému Gojdičovi. A keď nevládal, veľmi sa na tom zabávali,“ spomína Uhrová.

Pohon na Gojdiča a celú gréckokatolícku cirkev v Československu sa začal v apríli 1950. Ale už o dva mesiace skôr označil „prvý robotnícky prezident“ Klement Gottwald za triedneho nepriateľa celý Vatikán. Onedlho zasadla „cirkevná šestka“, ktorú viedol Gottwaldov zať Alexej Čepička, neskorší minister obrany, a odštartovala akciu P - prechod gréckokatolíkov na pravoslávie. Kto sa odmietol podriaďiť, musel trpieť. Prechod odmietlo 90 percent duchovných. Cirkev zakázali, 61-ročného Gojdiča uväznili, vyše 70 kňazov internovali. Desiateho januára 1951 sa začal proces s trojicou „vlastizradyňých“ katolíckych biskupov. Obžaloba kládla biskupovi Gojdičovi za vinu aj podporu fašizmu na Slovensku. Pritom práve on poslal už 25. januára 1939 list všetkým kňazom svojej diecézy, v ktorom sa píše: „Toto nešťastné a nákazlivé učenie vyčíňa ako nový, nebezpečný blud na celom svete, zvlášť v Európe, a vyberá si svoje obete.“ Keď členovia komisie Yad Vashem v Jeruzaleme skúmali archívne dokumenty o Gojdičovej činnosti, osobitne si všimli jeho posolstvo pred bezmála sedemdesiatimi rokmi. Zajtra dostáva prešovský mučeník najvyššie izraelské vyzname-

nanie Spravodlivý medzi národmi in memoriam.

„V prílohe svojej žiadosti o milosť uviedol pán biskup zoznam tých, ktorých počas vojny zachránil pred odvečením do táborov smrti, ôsmich z nich sa nám ešte podarilo vlni nájsť a všetko dosvedčili,“ prizvukuje Borza. V čase vojny to boli deti. Ukrýval ich, kde sa dalo, napríklad aj v gréckokatolíckom kláštore. Žiadosť o milosť poslal Gojdič prezidentskej kancelárii a Generálnej prokuratúre koncom roku 1956. Uviedol tam ďalšie fakty o svojej nevine. Vtedy však nikomu ani nenapadlo ich preverovať.

Gojdič vypovedal pred súdom podľa dohodnutého scenára, ktorý podpísal po niekoľkomesačnom mučení. „Podpísal to nie normálny človek, ale utýraná ruina bez schopnosti ovládať svoj rozum a vôľu,“ napísal neskôr Gustáv Husák, ktorý kedysi pomáhal akciu P rozbiehať, ale neskôr sám skončil v súkolesí politických procesov. Gojdič dostal doživotie, podobne ako „buržoázny nacionalista“ Husák. Bol však podstatne starší a mal chatrnejšie zdravie.

Jeho zdravotný stav sa po väzenských útrapách ďalej zhoršoval. V júli 1958 požiadal pápež Pius XII. československú vládu, aby umožnila biskupovi Gojdičovi liečiť sa v Ríme. Premiérom bol Slováč Viliam Široký. Zariadil len to, že Gojdiča preložili z Ilavy späť do Leopoldova, kde prežil posledné obdobie svojho života. „Jeho oči a celá tvár prezrádzali strašné utrpenie, no z jeho úst sme nikdy nepočuli jediné slovo sťažnosti,“ spomínal spoluväzeň František Ondruška. „Bolí má iba to, že mnoho mojich veriacich musí trpieť pre svoju vieru,“ opakoval biskup.

Zomrel vo väzenskej nemocnici 17. júla 1960, v deň svojich narodenín. Na truhlu mu napísali „P. G. 681“. To bolo evidenčné číslo väzňa Gojdiča. Pochovali ho na väzenskom cintoríne v Leopoldove. O hrob sa starali jeho príbuzní a titelia. „Trikrát na hrob dávali kríž, ale väzenskí dozorcovia ho vždy odstránili,“ píše Gojdičov životopisec Peter Šturák.

Súdne rehabilitovaný bol Gojdič až v roku 1990. A o 11 rokov neskôr ho pápež Ján Pavol II. vyhlásil za blahoslaveného.

Ustavičné ponižovanie a fyzické mučenie pána biskupa bolo na dennom poriadku.

Peter Borza, cirkevný historik
PRAVDA, 26.1.2008

Cirkvi bez vodcov

O LÍDROV PRIŠLI MORMÓN I GRÉCKI PRAVOSLÁVNI

Dve svetové cirkvi prišli v priebehu dvoch dní o svojich vodcov. V nedeľu zomrel v USA šéf mormónov a včera v Grécku skonal hlava gréckej pravoslávnej cirkvi.

Dve významné náboženské komunity vo svete sa naraz lúčia so svojimi lídrami.

Ešte v nedeľu zomrel v americkom meste Salt Lake City vo veku 97 rokov Gordon Hinckley. Ten posledných 13 rokov predsedal Cirkvi Ježiša Krista svätých posledných dní, známej aj ako mormónskej. Vo svete žije asi 13 miliónov prívržencov tohto náboženstva, z toho minimálne polovica v USA, najmä v štáte Utah. Mormónska viera v minulosti povoľovala mnohoženstvo, to je už však minulosť.

Od včerajšieho rána je bez lídra aj grécka pravoslávna cirkev. Vo veku 69 rokov totiž zomrel arcibiskup Christodulos, ktorému v júni minulého roka diagnostikovali rakovinu pečene a čriev. V auguste odletel do amerického mesta Miami, kde čakal na vhodného darcu pečene. Plánovanú transplantáciu však v októbri zrušili pre jeho zhoršujúci sa zdravotný stav a vodca približne desiatich miliónov pravoslávnych Grékov sa vrátil späť do Atén. Arcibiskup však zostal vo svojom oficiálnom sídle a odmietol pobyt v nemocnici.

IVAN JANKO
Plus jeden deň, 29.1.2008

Za čo môžu jezuiti? Vlastne za všetko!

Zakaždým, keď píšem na tému syndróm komplotu, dostávam množstvo rozhorčených listov, v ktorých mi čitatelia dokazujú, že komploty naozaj existujú. Ale to je predsa jasné! Každý zásah štátu od prvého dňa bol komplot, hodnota firmy sa môže znižovať postupným rozkrádaním akcií, komplot je i polozenie bomby do metra. Komploty vždy boli a budú, niektoré zapadli bez toho, aby si to niekto všimol, iné mali úspech, ale vo všeobecnosti ich charakterizuje to, že sú limitované cieľom a oblasťou účinnosti. To, o čom sa hovorí, keď sa spomína syndróm komplotu, je všeobecné sprisahanie -podľa niektorých teológií má dokonca kozmické rozmery, podľa ktorého všetky či aspoň takmer všetky dejinné udalosti spôsobuje jedinečná, záhadná sila pôsobiaca z temnoty.

Toto je syndróm komplotu, o ktorom hovoril Popper, a škoda, že takmer nijakú pozornosť nezbudila kniha Daniela Pipesa *Temná strana dejín*, ktorá vyšla v origináli s explicitným titulom *Conspiracy* (s podtitulom *Ako bujnie paranoický štýl a odkiaľ sa berie*). Kniha sa začína citátom z Metternicha, ktorý vraj povedal, keď sa dozvedel o smrti istého ruského veľvyslancu: „Čo tým chcel naznačiť?“

Je to takto: syndróm komplotu nahrádza náhody a dejinné kauzality jasným plánom, pochopiteľne zločinným a vždy okultným.

Mám dosť zdravého rozumu, aby som si uvedomoval, že odvolávaním sa na syndróm komplotu môžem vzbudiť podozrenie na svoju paranoju, v tom zmysle, že manifestujem syndróm, podľa ktorého verím, že všade existujú syndrómy komplotu. Ale stačí sa napojiť na internet a je to jasné. Sprisahancov sú celé zástupy a občas sa im podarí zaiskriť skutočne skvelým humorom z kategórie čara nechceného. Minule som natrafil na webovú stránku www.conspiration.cc/sujets/religion/monde_malade.jesuites.html < http://www.conspiration.cc/sujets/religion/monde_malade.jesuites.html > kde sa nachádza dlhý text *Le monde malade des jesuits* (Svet zamorený jezuitmi), *Revue Undercover* 14, autor Joel Labruyère. Ako napovedá názov, ide o široký súhrn všetkých svetových udalostí (nielen súčasných), na ktorých nesie vinu univerzálne sprisahanie jezuitov.

Jezuiti v 19. storočí od pátra Baruela po časopis *Civiltà cattolica* a po

romány pátra Brescianiho boli základnými inšpiračnými zdrojmi teórie o židovsko-slobodomurárskom sprisahaní a bolo logické, že im rovnakou mincou odplatili liberáli, mazziniovci, slobodomurári a antiklerikáli teóriou o jezuitskom sprisahaní, ktorá sa spopularizovala nielen niekoľkými pamfletmi či známymi knihami počnúc Pascalovými *Provinciálmi*, Giobertiho *Moderným jezuitom* či Micheletovými alebo Quinetovými spismi, ale aj románmi Eugéna Suea *Večný žid* a *Záhady ľudstva*.

Takže nič nové pod slnkom, akurát že webová stránka je vrcholom jezuitskej obsesie. Vyberám z nej iba náhodne, lebo mám obmedzený priestor, hoci táto sprisahanecká fantázia má priam homérske rozmery.

Takže, jezuiti sa odjakživa usilovali o svetovládu, kontrolujú ako pápeža, tak aj jednotlivých európskych monarchov prostredníctvom neslávných známych bavorských iluminátov (ktorých vytvorili sami jezuiti a neskôr ich vyhlásili za komunistov), usilovali sa o pád tých monarchov, ktorí vyhostili jezuitský rád z krajiny, jezuiti potopili Titanic, lebo vďaka tomuto incidentu mohla byť založená *Federal Reserve Bank* prostredníctvom *Maltézskeho rytierov*, ktorí ju majú pod kontrolou -a nie náhodou na Titaniku zahynu-

li traja najbohatší Židia sveta, Astor, Guggenheim a Straus, ktorí sa stavali proti založeniu tejto banky. Spolupracujúc s *Federal Bank* potom jezuiti financovali dve svetové vojny, ktoré priniesli Vatikánu očividne iba samé výhody. Čo sa týka zavraždenia Kennedyho (aj Oliver Stone je jasne manipulovaný jezuitmi), ak si uvedomíme, že CIA vznikla ako jezuitský program inšpirovaný duchovnými cvičeniami svätého Ignáca z Loyoly a ktorý jezuiti kontrolovali prostredníctvom sovietskej KGB, vtedy pochopíme, že Kennedyho zavraždili tí istí, čo potopili Titanic.

Pochopiteľne, jezuitstvom sa inšpirovali všetky neonacistické a antisemitské skupiny, jezuiti stáli za Nixonom i Clintonom, jezuiti sú zodpovední za masakru v *Oklahoma City*, s jezuitmi spolupracoval aj kardinál Spellman, ktorý podnecoval vojnu vo Vietname, čo prinieslo *Federal Bank* zisk 220 miliónov dolárov. Pochopiteľne, nemôže tu chýbať ani *Opus Dei*, ktorý jezuiti kontrolujú prostredníctvom *Maltézskeho rytierov*.

A to mi nezostalo miesto na nespočetné množstvo ďalších sprisahání. Nepýtajte sa, prečo ľudia čítajú *Dana Browna*. Možno sú aj za tým jezuiti. **Umberto Eco** *LEspresso*, **SME**, 26.1.2008

Stretnú sa patriarcha a pápež?

Vatikánske rádio s odvolaním sa na kardinála Andreu Cordero Lanza di Montezemolo oznámilo, že pápež Benedikt XVI. pozval Patriarchu Moskovského a celého Ruska Alexija II. na júnové slávnosti spojené so začiatkom Roka apoštola Pavla. V Moskovskom patriarcháte rozmýšľajú. Cesta do Ríma predpokladá osobné stretnutie patriarchu s pontifikom, a na to nie je pravoslávna cirkev pripravená.

Na jednej strane, vo vzájomných vzťahoch medzi oboma cirkvami sa nashromaždilo príliš veľa problémov.

Počas pontifikátu Jána Pavla II. ruská cirkev vyčítala Rímu prozelitizmus a obsadenie chrámov v Západnej Ukrajine grékokatolíckymi. Vzťahy sa definitívne pokazili po tom, ako sa Vatikán snažil štatút apoštolských administratív v Rusku zmeniť na úroveň plnohodnotných biskupstiev. Ján

Pavol II. preto nemohol pricestovať do Moskvy. Na druhej strane, vzťahy sa začínajú zlepšovať. Vatikán premiestnil hlavu ruských katolíkov arcibiskupa Tadeusza Kondrusievicza z Moskvy do Minska. Alexij II. pred svojou návštevou Francúzska v rozhovore pre denník *Figaro* povedal, že názory katolíkov a pravoslávnych na spoločné kresťanské hodnoty sú v mnohom v živote modernej Európy totožné. Vytlačenie cirkvi na okraj spoločenského života, propaganda kultúry spotreby, revízia mravných hodnôt, si podľa jeho názoru vyžadujú spoločnú odpoveď. Aj patriarcha a aj pontifik si myslia, že kresťania musia spoločne zastávať spoločné záujmy. Znamená to, že cirkvi sú pripravené na zblíženie a ich historické stretnutie nie je vylúčené.

Elena A. Mostovščikovová
HN, 29.1.2008

Po 20 rokoch hľadajú vraha kňaza

ÚPN má nové dôkazy o vražde Štefana Poláka. Generálna prokuratúra rozhodne, či prípad znovu otvorí

Vražda Štefana Poláka otriasla v roku 1987 Slovenskom. Vtedajší režim na ňu nasadil najlepších vyšetrovateľov, minister chcel mať vraha do Vianoc. Policajti mu jedného našli.

V noci zo siedmeho na ôsmeho októbra 1987 niekto brutálne zavraždil farára v obci Borovce Štefana Poláka. Nohami a krkom ho pripútal k radiátoru, cez ústa mal prelepenú pásku, okolo neho bola rozsypaná mletá červená paprika.

Ten, kto to urobil, zobral z fary videorekordér. Zlaté náboženské predmety, šperky v presklenej vitríne alebo peniaze tam nechal. Policajti našli na fare 234-tisíc československých korún, tritisíc dolárov, dvesto mariek, šesťtisíc šilingov a štyridsať frankov a prázdny otvorený trezor.

Po dvadsiatich rokoch dal Ústav pamäti národa podnet na Generálnu prokuratúru, aby prípad znovu otvorila. Podľa ÚPN ide o zločin komunistického režimu. Prokuratúre predložil dokumenty z vlastného archívu, ktoré nemali k dispozícii ani vyšetrovatelia v roku 1987 ani po roku 1989, keď prípad znovu preverovali. Čo ďalej, rozhodne prokuratúra v najbližších dňoch.

Neznámy motív

„Musela to urobiť vládna moc. To leto som k nemu chodil často,“ rozpráva Jozef Chren, vtedajší Polákov známy, ktorý v Borovciach staval dom. Po revolúcii bol Chren ministrom obchodu za KDH.

„Asi mesiac pred vraždou som k nemu prišiel, ležal, na hlave mal mokrý uterák. Tak ma strašne bolí hlava, trpím, dnes v kostole boli zase tí dvaja lumpi, ktorých sa bojím a stále sa mi vyhrážajú,“ pokračuje exminister. Polák mu povedal, že „tí sú schopní všetkého, mám z nich strach“. Hovoril o príslušníkoch ŠtB, ktorí ho navštevovali.

Bývalý disident a poslanec KDH František Mikloško si nemyslí, že vraždu spáchali eštabáci. „Zatiaľ tomu nenasvedčovala ani jedna indícia. Nikto nevedel, čo tam vôbec v prípade ŠtB mohlo byť,“ hovorí.

Polák nebol žiadny disident. ŠtB s ním chcela spolupracovať, on odmietal. Evidovaný bol ako dôverník. Definitívne nie povedal po návrate

z Ríma, keď vystúpil aj z vtedy prorežimovej organizácie Pacem in teris. Žeby tým nahneval eštabákov?

Nesprávny vrah

V polovici januára 1988, tri mesiace po vražde, obvinili vyšetrovatelia zo skutku Ladislava Macháča, alkoholika a bezdomovca. Prípad vyšetrovali dnes známi advokáti Vladimír Lamačka, Peter Vačok alebo bývalý hovorca vyšetrovateľov a dnes riaditeľ odboru justičnej a kriminálnej polície Stanislav Ryban.

„Minister vnútra hovoril, že chce mať páchatel'a pod stromček. Námestník povedal, že on radšej na Mikuláša,“ spomína na vyšetrovanie Ryban.

Vtedajší mocní mali podľa neho veľký záujem prípad objasniť, pretože emigrantské kruhy hovorili, že to urobili eštabáci. „Konkrétne pán páter Hlinka, ktorý robil v Slobodnej Európe,“ pokračuje. Nič také, že by to urobili eštabáci, policajti nezistili. „Ani v náznakoch.“

Práve tlak na rýchle vyšetrenie prípadu mohol aj podľa Františka Mikloška spôsobiť, že polícia z vraždy obžalovala Ladislava Macháča. „Svet sa pozeral na Československo. Rýchlo to chceli zhodiť zo stola,“ povedal.

Macháča obvinili potom, čo niekto vypovedal, že ho v tom čase v Borovciach videl. Motívom mala byť lúpež. To, že Poláka nechcel zabiť, má dokazovať aj protokol z pitvy, ktorý hovorí, že sa udusil vlastnou krvou, pretože mu niekto oblepil tvár tak, že nemohol dýchať. „Keby ho chcel niekto vyslovene zabiť, tak ho zastrelí, pichne nožom alebo podobne,“ hovorí Ryban.

Po niekoľkých dňoch vo väzbe sa Macháč priznal, neskôr výpoveď odvolal. Jeho opis okolností v priznaní často nesedel s tým, čo sa našlo na mieste činu. Napríklad o videorekordéri povedal, že ho hodil do Slnavy. Vyšetrovatelia vybavili, že znížili jej hladinu skoro o dva metre. „Bolo to riskantné, pretože to bola zásobáreň pre chladiace veže v Jaslovských Bohuniciach,“ spomína Ryban. Ale nič nenašli. Neskôr ukázal iné miesto, kde ho odhodil, ale ani tam nebol.

O vrecúšku z papriky povedal, že ho odhodil. Na mieste, ktoré ukázal, sa nič nenašlo.

Vrah povolil pred hlavným vchodom žiarovku. Macháč zo zeme by na ňu nedočiahol. Povedal, že si na

to zobral šamlík, ale nikde sa žiaden nenašiel.

Na mieste činu sa našli viaceré daktyloskopické stopy, ani jedna nepatrila Macháčovi. Niektoré sú dodnes nestotožnené.

Nezrovnalosti vo výpovedi Macháča bolo viac, neexistoval proti nemu žiadny priamy dôkaz. Napriek tomu vyšetrovateľ Lamačka podal obžalobu.

„Je to klasické právne rozhodnutie, vychádzajúce zo zásady, keď existuje skupina dôkazov v prospech páchatel'a aj v neprospech, treba podať obžalobu a vo veci má rozhodnúť súd,“ hovorí Lamačka s tým, že „jednoznačne sme ho za páchatel'a nepovažovali“.

„Bol som pritom, keď sa priznal a všetko popísal. Spýtal som sa ho: Pán Macháč, to, čo ste nám povedali, je pravda? Mal asi meter deväťdesiattri, dal sa na kolena a povedal: Prisahám,“ hovorí Ryban.

Ani on dodnes nie je presvedčený, že našli správneho vraha. „Rád by som to vedel. Boli dôkazy pre aj proti,“ povedal.

Nižšie súdy Macháča odsúdili, po revolúcii ho oslobodili. V roku 1993 ho našli mŕtveho na koľajách.

Nové skutočnosti

ŠtB zaviedla v roku 1980 na Poláka spis Charita v kategórii preverovaná osoba. Dôvodom bolo, že „objekt vykonával činnosť v radoch rímskokatolíckej mládeže, aktivizoval sa v oblasti získavania kandidátov na štúdium Bohosloveckej fakulty v Bratislave“. V roku 1983 navrhol poručík Pavol Ruman spis preregistrovať na kandidáta tajnej spolupráce a v roku 1984 na dôverníka.

Značne skartovaný spis Charita je dnes prístupný v archíve ÚPN. Ruman Poláka hodnotil ako „seriózneho pokrokového duchovného“. Informácie, ktoré o ňom získal, „nepotvrdovali jeho nepriateľský postoj k nášmu štátnemu zriadeniu“.

Rumana ako trnavského eštabáka, ktorý mal na starosti cirkvi, vypočúvali v roku 1991 aj na Generálnej prokuratúre. Podľa záznamov z archívu vtedy prokurátorom klamal. Vypovedal totiž, že Poláka spoznal až v roku 1986. A to preto, lebo sa dozvedel o jeho problémoch v obci so sektou jehovistov. Pritom už od roku 1982 sa ho snažil získať na spoluprácu.

Prečo klamal? Ruman dnes žije v Trnave a so SME sa odmietol baviť.

Otázne je, či skutok už nie je premlčaný. Ak by sa kvalifikoval ako vražda a nie ako lúpež, podľa Trestného poriadku platného v tom čase bola premlčacia lehota dvadsať rokov. Tá uplynula pred tromi mesiacmi.

Zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického režimu, ktorý

Slovensko prijalo 27. marca 1996, ale hovorí, že do premlčacej lehoty tých trestných činov, ktoré sa právoplatne neodsúdili „z politických dôvodov nezlučiteľných so základnými zásadami právneho poriadku demokratického štátu“, sa nezaratúva obdobie od 25. februára 1948 do 29. decembra 1989. V tom prípade by bolo vraždu možné vyšetrovať ešte dva roky. **SME, 28.1.2008**

Vyhlásili embargo na kazetu

Slovenská katolícka cirkev vyhlásila embargo na tajne zhotovenú videonahrávku z čias komunistického režimu. Uviedla to v hlavnej spravodajskej relácii televízia Markíza. Kazeta by mala obsahovať zábery z pohrebu katolíckeho kňaza Poláka, ktorý bol jednou z obetí Štátnej bezpečnosti. Videonahrávka by mohla Ústavu pamäti národa pomôcť objasniť jeho násilnú smrť. **(md), Plus jeden deň, 28.1.2008**

Krstu človeka nezbaví ani súd

Krst sa zrušiť nedá, povedal súd. Žalobca sa odvolá. Hovorí, že bojuje aj za deti, ktoré rodičia krstia bez ohľadu na ich názor.

Michal Holovač, ktorý už takmer štyri roky bojuje o to, aby pravoslávna cirkev zrušila jeho krst, sa od súdu dozvedel, že štát mu v tom nepomôže. V utorok sudkyňa Okresného súdu v Košiciach rozhodla, že krstom cirkev neporušuje jeho ľudské práva, pretože ho ani nenúti veriť v Boha, ani zúčastňovať sa na obradoch.

„Určite sa odvolám,“ hovorí Holovač. „Ústava hovorí, že každý má právo slobodne sa rozhodnúť pre vierovyznanie alebo zostať bez neho.“ Ak nedodržiava povinnosti, ktoré mu cirkev uložila, krst to nezmaže. „Keď pri sčítaní cirkev vyzývala ľudí, aby sa hlásili ku krstu, vyzývali aj mňa.“

Cirkev krst nezmyva

Holovač verí, že spor podnieť spoločenskú diskusiu. „Rodičia by mali začať uvažovať, či budú v modernej spoločnosti krstiť novorodencov alebo rešpektovať ich slobodu a nechajú rozhodnutie na nich.“ Holovačovi rodičia a sestry sú gréckokatolíci. Rodinnú tradíciu zmenili komunisti, keď činnosť gréckokatolíkov obmedzovali.

Pravoslávnu cirkev na súde zastupoval Ján Novák, tajomník Metropolitnej rady. Hovorí, že krst zrušiť nemožno, v cirkevnej matrike sa dá len zaznamenať, že veriaci

z cirkvi vystúpil.

„Krst sa zmyť nedá,“ povedal aj hovorca Konferencie biskupov Slovenska.

„Na žiadosť o zrušenie krstu sa nepamätám,“ hovorí Ondrej Prostredník z evanjelickej cirkvi. Zápis o vystúpení z cirkvi sa za zrušenie krstu nepovažuje.

Predstavitelia cirkvi tvrdia, že sa nestáva, že by rodičia nechávali rozhodnutie o krste až na deti. „Dospelých sme krstili najmä po páde komunizmu,“ hovorí Prostredník.

Rímskokatolícka cirkev v roku 2006 pokrstila 39 834 ľudí, z toho 35 319 do jedného roka veku, a 1020 nad 18 rokov.

Ako skončia nepokrstení?

Cirkvi majú rozličný názor na to, či budú nepokrstené deti zatratené. „Nikdy by som to nepovedal,“ hovorí Prostredník.

Pravoslávna cirkev rozlišuje, kto nie je pokrstený z vlastnej viny. Dieťa za to nemôže, preto mu zatratenie nehrozí. „Starší už budú niesť dôsledky svojho rozhodnutia,“ hovorí Novák.

Rímskokatolícke učenie hovorí, že z nepokrstených detí nebol zmytý dedičný hriech, preto nekončia v nebi, ale v priestore „limba“. Minulý rok však teologická komisia začala učenie prehodnocovať. „Máme dôvody dúfať, že Boh ich spasí,“ vyhlásil kardinál William Levada.

**Andrea Hajdúchová
SME, 31.1.2008**

V prípade sa objavuje aj Sokol

Príslušník ŠtB vo výpovedi spomenul aj arcibiskupa.

Najzáhadnejšie zo svedkov vypovedal kňaz Rudolf Vaško. V tom čase bol na fare vo vedľajšej obci Veľké Kostolany. Vypovedal, že Polák mu päť dní pred smrťou povedal, že vie, že zomrie. Hovoril mu, že má informácie o kandidátoch na biskupov, ktorí majú byť na Slovensku vymenovaní a že „pokiaľ nebudú poriadni biskupi, tak radšej nech miesta zostanú neobsadené“. Vyplýva to z vyšetrovacieho spisu, ktorý je v archíve ÚPN.

O rok neskôr, v roku 1988, sa stal biskupom Ján Sokol. Vaško tiež povedal, že ho Polák zaviazal mlčanlivosťou na 25 rokov. Po vražde mal viackrát na aute povolené skrutky alebo mal auto priviazané reťazou o strom a sledovali ho.

Vaška spomína vo svojej výpovedi z roku 1991 aj poručík Pavol Ruman. Mal mu povedať, že bol Polákovým spovedníkom a že Polák mal homosexuálne sklony. To sa uvádzalo aj ako jedna z možných verzií pri vražde - že sa mu za to chcel niekto pomstiť. Ruman vypovedal, že od Vaška sa dozvedel o tom, že „ešte počas Polákových štúdií na bohosloveckej fakulte mal na tejto fakulte pôsobiť ako prefekt terajší arcibiskup Ján Sokol“. Ten „podľa vyjadrenia Vaška mal mať tiež homosexuálne sklony, Polák sa mal vyjadriť, že i jeho samého vtedajší prefekt Sokol po tejto stránke zneužíval a že takto zneužíval aj ďalších študentov“.

Exminister Jozef Chren to, že by bol Polák homosexuál, odmieta. „Ja som ho tak dobre poznal, že homosexuálne styky neprichádzali do úvahy. Nebol ani žiadny sukničkář.“ Chren hovorí, že pre ešebákov bolo typické našť kňazom rôzne morálne delikty, aby ich to diskriminovalo.

„Boli by sme radi, keby sa tento prípad podarilo vyšetriť,“ povedal hovorca Arcibiskupského úradu Tibor Hajdu. O tom, kto a prečo mohol Poláka chcieť zabiť, „nemáme vedomosti“.

Vaško dnes žije v Zlatých Moravciach u svojej bývalej gazdinej. Rozhovor s ním nedovolila. Povedala, že je už taký chorý, že nekomunikuje.

(mož), SME, 28.1.2008

Homeopatia - mágia alebo liečba chorých ľudí?

Homeopatiká patria k mágii a katolícky katechizmus odsudzuje mágiu vo všetkých formách. I keby prostredníctvom nej človek získal zdravie. Napísali sa to v Katolíckych novinách v odpovedi na otázku čitateľa o homeopatii. Do redakcie nám prišiel email od diváka, ktorého prirovnanie k mágii šokovalo.

Redaktorka: „V článku Katolíckych novin stojí, že homeopatická liečba je biela mágia a lieky sú vyrobené z nebezpečných látok ako napríklad sliny besného psa.“

Eva Orbanová, religionistka, autorka článkov o homeopatii: „Je tam použité práve jedno z pravidiel mágie, to je liečenie podobného podobným.“

Viera Golská, homeopatká: „Človek je pohryznutý besným psom, čo myslíte, čo podávame v homeopatii? Naozaj výrobok alebo prípravok vyrobený zo slín besného psa. Lenže pôsobí to tak, ako vakcinácia.“

Valér Husarovič, praktický lekár: „Nejde o mágiu. Ide tam o bežné liečivá, ktoré sa používajú aj v normálnej medicíne, akurát v nižšej koncentrácii.“

Redaktorka: „Hovorca Konferencie biskupov Slovenska hovorí, že články v novinách nie sú oficiálnym stanoviskom katolíckej cirkvi. O homeopatii stále diskutujú, no v niektorých veciach už majú jasno.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „Je potrebné, aby človek, ktorý robí v takejto oblasti, bol odborne spôsobilý, aby to nerobili šarlatáni. A na druhej

strane, aby tam naozaj nebola priama súvislosť s tým, čo nazývame mágia, povera a ďalšie veci.“

Eva Orbanová, religionistka, autorka článkov o homeopatii: „V homeopatii sa stretávame s jedným pravidlom mágie a mágia je v prísnom rozpore s prvým Božím príkazom.“

Viera Golská, homeopatká: „Ľudia, ktorí majú k tomu najbližšie k Bohu nevedia posúdiť, že všetko, čo je tu dané, je dar boží.“

Redaktorka: „Podľa religionistky Evy Orbanovej homeopatiká výrazne ovplyvňujú myseľ a môžu zanechať stopy aj na niekoľko rokov.“

Eva Orbanová, religionistka, autorka článkov o homeopatii: „Mnohí lekári, ktorí používali homeopatiu, hovorili o nežiaducich psychických účinkoch.“

Viera Golská, homeopatká: „Traumy, stresy, jeho žiale po zomrelom príbuznom. A nevie sa s tým ten človek vyrovať. My mu pomôžeme liekom, aby sa z tohto problému dostal.“

Valér Husarovič, praktický lekár: „Každá liečba svojím spôsobom ovplyvňuje to duchovno toho človeka, tú psychiku človeka. Už len ten pocit, že človek sa lieči.“

Redaktorka: „Či je homeopatia škodlivá alebo naopak prospešná, diskutujú katolíci a homeopati už roky. No zatiaľ sa takmer v ničom nezhodli.“

Richard Dírer

Anna Vojteková a Beáta Skyvová
TA3, 18:40, 27.1.2008

Novela v nesúlade v ústavou

Novela zákona o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností nie je podľa Generálnej prokuratúry SR v súlade s Ústavou SR a dohovormi o ľudských právach, utečenoch, ale aj právach dieťaťa.

„Preskúmali sme, aká je situácia v susedných štátoch, zaoberali sme sa tou situáciou hlbšie. Preto to aj trvalo dlhšie, pretože sme nechceli urobiť unáhlený krok. Dospeli sme k záveru, že je na mieste opätovne podať návrh na Ústavný

súd SR, aby o tejto otázke rozhodol, „povedal prvý námestník generálneho prokurátora Ladislav Tichý.“

Námietky prokuratúry sa dotýkali najmä toho, že je v rozpore so slobodou vierovyznania a združovania.

Novela, ktorú parlament schválil v marci minulého roka, zmenila pravidlá pri registrácii nových cirkvi.

PETER DODEK
Šport, 1.2.2008

Lietajúci Cyprián na Kysuciach

V kysuckom skanzene odštartovali nakrúcanie nového historického filmu.

Príbeh mnícha, ktorý odletel do neba, vzniká v slovenskopoľsko-česko-maďarskej koprodukcii. Aj premiéra, plánovaná na január 2009, bude naraz vo všetkých krajinách Vyšehradskej štvorky. Film Lietajúci Cyprián oživuje tajomného mnícha z 18. storočia, ktorý žil v Červenom Kláštore v Pieninách.

Zachoval sa po ňom herbár a legenda, podľa ktorej si zostrojil lietajúci stroj a odletel k Bohu. „Vie sa o ňom málo, takže som mu mohla dať tvár a podobu. Vznikol príbeh reálneho človeka, „potvrdila režisérka Mariana Čengel-Solčanská (29).

Filmovačka sa po troch rokoch priprav začala v kysuckom skanzene Vychylovka.

„Vznikajú tu zimné zábery, „objasnila režisérka. V nich Cyprián spomína na mladosť, krásnu Barboru i brata, ktorého potrestali za pytláčstvo.

V 120-minútovom filme za 1, 5 milióna eur (asi 50, 4 milióna korún) si zahrajú aj Csongor Kassai, Daniel Olbrychski či Alexander Domogarov.

Hrá aj Terchovčanka

Hlavnú úlohu zverila režisérka Markovi Igondovi (34).

„Takáto silná postava sa neodmietla, „vysvetlil slovenský herec, žijúci v Prahe. „Cyprián je úžasná bytosť. Dokáže sa vzdať mnohých vecí - zloží a dodrží sľub mlčanlivosti. „Vo filme si zahrá aj terchovská študentka Jana Mičová (22): „Dostala som úlohu dedinskej dievčiny, kamarátky Cypriánovej Barborky.“

Nehrám však prvýkrát.

Rada spomínam napríklad na Jakubiskovu Nejasnú správu o konci sveta. „Kulisy do filmu pripravil jej otec Jozef Mičo: „Je to už môj 34. film. Pri historických filmoch je najťažšie nájsť staré drevo, aby nábytok bol skutočne autentický. „Nakrúcanie bude pokračovať znova až v apríli.“

Takmer 80-členný štáb sa objaví v kostolíku v Ludrovej pri Ružomberku, v poľskom zámku Niedzica a najmä v Červenom Kláštore.

JANA PUSTAYOVÁ
Plus jeden deň, 30.1.2008

Kópia kazety, na ktorú cirkev uvalila embargo

Náš redaktor poskytol Ústavu pamäti národa kópiu kazety, na ktorú slovenská katolícka cirkev uvalila embargo. Sú na nej doteraz nezverejnené zábery z pohrebu zavraždeného kňaza Štefana Poláka a získali sme ju priamo z Ríma. Upozorňujem, že nasledujúce zábery nie sú vhodné pre deti.

Tieto otrasné zábery na katolíckeho kňaza, umučeného na konci komunistickej totality, mali podľa príkazu z trnavského arcibiskupstva zostať pod zámkom. Pôvodnú nahrávku z pohrebu mala ako prvá k dispozícii Konferencia biskupov Slovenska. Kazetu získala od bývalého kaplána v Šuranoch. No napriek závažnosti jej obsahu odmietla pásku vydať odborníkom z Ústavu pamäti národa, ktorí sa prípadom Štefan Poláka zaoberajú. Preto sme sa rozhodli, že kazetu vypátrame v záujme objasnenia vraždy.

Patrik Dubovský, pracovník archívu ÚPN: „My sme radi z hľadiska Ústavu pamäti národa, resp. archívu ÚPN, že sa k nám aspoň táto kópia momentálne dostáva, pretože podľa zákona o archívoch a registratúrach ide o archívny dokument, zachytávajúci na spôsob videa určitú udalosť.“

Zábery na telo zohaveného kňaza vypovedajú o neuveriteľnej brutálnosti jeho vrahov, ktorí mali pochádzať z radov ŠtB. Približne 5-minútová nahrávka zachytáva smútočný obrad v Plaveckom Petri, kde Poláka na jeseň 1987 pochovali. Jej autor je dodnes neznámy. Podľa ÚPN je pravdepodobné, že išlo o prácu sledovačky, alebo najatého agenta. Polákov pohreb totiž prebiehal pod prísny dohľadom tajnej polície.

Patrik Dubovský, pracovník archívu ÚPN: „Bolo by prirodzené, keby sa táto kazeta dostala práve do rúk vyšetrovateľov, alebo prokurátorov Generálnej prokuratúry.“

Svetlana Husárová, Generálna prokuratúra: „Vec je v prípravnom konaní, prebieha rozsiahle vyšetrovanie.“

Otázkou však naďalej ostáva, prečo naša katolícka cirkev kazetu zatajila. Jej nezujem o spolupráci pri objasňovaní zločinov nielen v prípade zavraždeného Štefana Poláka, ale aj Přemysla Coufála, sa dá len ťažko vysvetliť. **Martin Mózer, TV JOJ, 29.1.2008**

Kňazský seminár v Prešove je preplnený

Rímskokatolícka cirkev má stále nedostatok kňazov. Sťažovať sa ale nemôžu Gréckokatolíci. Ich jediný kňazský seminár v Prešove je preplnený a nových duchovných už pomaly nemajú kam umiestňovať.

Teológiu v Prešove študuje 71 gréckokatolíckych bohoslovcov. Každý rok sa ale hlási takmer dvakrát viac záujemcov, než ich môžu do seminára prijať.

Marko Rozkoš, rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára: „My teda to pripisujeme modlitbe a príhovoru našich blahoslavených.“

AA: „Nevidel som naplnenie svojho života nikdy inde iba v službe cirkvi a bohu.“

AA: „Mňa oslovil citát z Božieho slova, poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním.“

V seminári musia bohoslovci dodržiavať prísny režim. Na rozdiel od rímskokatolíkov sa posledné dva roky štúdia okrem prípravy na kňazstvo venujú aj príprave na vstup do manželstva.

Marko Rozkoš, rektor Gréckoka-

tolíckeho kňazského seminára: „Do manželstva vstupujú pred diakonskou vysviackou.“

Aj to je jeden z dôvodov prečo o prestup do gréckokatolíckeho seminára občas žiadajú bohoslovci z rímskokatolíckych fakúlt.

Marko Rozkoš, rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára: „Ale prvý dôvod, pre ktorý by niekto mal prestúpiť určite nie je manželstvo, ale túžba slúžiť ľuďom.“

Gréckokatolícke farnosti na východnom Slovensku sú už zaplnené. Nových kňazov chcú preto umiestňovať v novo zriadených farnostiach na strednom a západnom Slovensku. Kňazi však nájdu uplatnenie aj v takzvanej špeciálnej pastorácii.

Lubomír Petrik, hovorca Gréckokatolíckeho biskupstva v Prešove: „V armáde, v polícii, vo väzenskej službe, pastorácia v nemocniciach. Vznikajú rôzne pastoračné centrá pre mladých.“

Ak záujem o duchovné povolanie neutichne, gréckokatolíci nevyklúčujú, že svojich kňazov budú posielat' aj do sveta na misie.

Martin Jedinák

TV Markíza, 19:10, 29.1.2008

Gréckokatolíci majú prvého arcibiskupa

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku má odo dnes nové územné usporiadanie. Rozhodol o tom pápež Benedikt XVI. Za arcibiskupa menoval prešovského biskupa Jána Babjaka. V Bratislave zároveň zriadil novú eparchiu s novým biskupom.

Prešovská gréckokatolícka eparchia sa od dnes stáva metropolitným sídlom. Biskupa Jána Babjaka pápež povýšil na arcibiskupa. Samostatným biskupstvom sa stáva košický exarchát s biskupom Milanom Chauturom. Novú eparchiu pápež zriadil v Bratislave. Za biskupa tam menoval Petra Rusnáka. Zavrášilo sa tak niekoľkoročné úsilie o nové územné usporiadanie tejto cirkvi.

Ján Babjak, arcibiskup gréckokatolíckej cirkvi: „Bude dobre postarané aj o našich veriacich v diaspóre na strednom, západnom Slovensku, kde odišli za prácou.“

Gréckokatolíci odhadujú, že na západnom Slovensku žije asi 25 tisíc ich veriach. Nové farnosti chcú zria-

dovať tam, kde sa ich prihlási aspoň stovka.

Peter Rusnák, bratislavský gréckokatolícky biskup: „Len je teraz problém ako ich dať teda dokopy, ako ich teda znova identifikovať s našou cirkvou, ale veríme v to, že to pôjde.“

Sklamani zostali len veriaci rusínskej národnosti, ktorí už niekoľko rokov bojujú za to, aby im pápež uznal právo na rusínskeho biskupa.

Ján Babjak, arcibiskup gréckokatolíckej cirkvi: „Myslím si, že Svätá Stolica takto neuvažuje a nevytváram podľa národností biskupstvá.“

Peter Krajňák, signatár Rusínskej charty: „V žiadnom prípade si nemyslím, že ustaneme a prestaneme snád' presadzovať svoje národnostné požiadavky.“

Nového bratislavského biskupa v Prešove vysvätia 16. februára. O deň neskôr uvedú do funkcie arcibiskupa, kedy zároveň gréckokatolícku cirkev slávnostne povýšia na metropolitnú cirkev. **Martin Jedinák, TV Markíza,**

V Nitre zasadá Liturgická komisia KBS

V Nitre dnes podvečer zasadá Liturgická komisia Konferencie biskupov Slovenska, ktorá má tri subkomisie. Jazykovednú, hudobnú a pre sakrálnu stavbu. O jej dnešnom programe informuje Jaroslav Fabián.

Podľa vyjadrenia predsedu komisie Košického pomocného biskupa Stanislava Stolárika je dnešné stretnutie zamerané na sumarizáciu podnetov a pripomienok k novému vydaniu liturgických textov pre pohrebné obrady.

„V Nitre sa schádzame aj kvôli tomu, aby sme v stredu boli účastní pohrebných obradov pápežského protonotára monsignora Vincenta Malého,

ktorý naozaj vykonal obrovské dielo na poli liturgie na Slovensku. Chceme aj touto cestou mu vysloviť úprimné poďakovanie, zahrnieme ho do svojich modlitieb. Pri ostatnom stretnutí Liturgickej komisie Konferencie biskupov Slovenska na Spišskej kapitule sme si poblahoželali k 85. výročiu životného jubilea. Potom k šesťdesiatke kňazstva, bolo to veľmi milé. Dnes ďakujeme Pánu Bohu za to, že sme ho mali a to je moja modlitba pred Pánom, aby vzhliadol na jeho doterajšie dielo, na jeho prínos a prijal ho čím skôr k sebe do večnej blaženosti.“

Rádio Lumen, 17:30, 29.1.2008

Prokuratúra otvára dvere cirkvám

Cirkvi na Slovensku. Pravidlá pre registráciu sú podľa Tichého protiústavné a diskriminačné.

Generálna prokuratúra napadla pravidlá, podľa ktorých sa na Slovensku môžu registrovať nové cirkvi. Rok stará úprava je podľa nej protiústavná a diskriminačná. Námetníkovi generálneho prokurátora Ladislavovi Tichému sa nepozdáva najmä ustanovenie, podľa ktorého na zaregistrovanie cirkvi treba 20-tisíc čestných vyhlásení jej členov. „Je to diskriminačné ustanovenie, dotýka sa slobody vierovyznania aj slobody združovania. Preto sme sa opätovne obrátili na Ústavný súd.“

Čo najmenej štátu

Štát má podľa Tichého čo najmenej zasahovať do pôsobenie cirkvi a zakazovať len tie, ktoré by boli v rozpore s ústavou, právnym poriadkom a medzinárodnými dohovormi. „Podľa nášho názoru novela nie je diskriminačná,“ oponuje hovorca ministerstva Jozef Bednár. Ak štát poskytuje cirkvám výhody nad rámec základných práv a slobôd, má vraj právo určovať im aj isté povinnosti. Tichý vidí problém aj v podmienke, že je potrebné vyhlásenie členov cirkvi. Cez takéto zoznamy štát vie o veriacich získať osobné údaje. Tichý nerozumie, prečo chce štát zhromažďovať takéto informácie o veriacich. „Za prvej republiky bolo sčítanie ľudu, v ktorom sa občania priznali ku ktorej cirkvi patria, a následne o pár rokov došlo k vývozu určitej časti obyvateľstva.“ Ak by sa

Ústavný súd s návrhom prokuratúry stotožnil, bude mať Národná rada pol roka na vyriešenie protiústavnosti. Inak sa účinnosť ustanovenia skončí. Podmienka 20-tisíc podpisov sympatizantov bola v zákone už niekoľko rokov. Vlni sa však sympatizanti zmenili na členov. „Chceli sme, aby hocijaká sekta -možno aj nebezpečná - nemohla čerpať financie zo štátneho rozpočtu. Mala som informácie, že študenti na železničnej stanici podpisovali, ani nevedeli čo, hlavne, že na nich hovorili po anglicky,“ vysvetľuje dôvody spoluautorka novely poslankyňa Ľudmila Mušková (ĽS-HZDS). K návrhu prokuratúry sa vyjadrovať nechcela. Zmena zákona vlni zabrzdiť iniciatívu na zaregistrovanie islamu. Po schválení novely iniciátori od tejto snahy upustili. Teraz sa však situácia môže zmeniť. „Myslíme, že pokúsiť sa ešte raz - vo vhodnom čase - o registráciu islamu je vcelku oprávnená snaha,“ povedal pre HN predstaviteľ Islamskej nadácie na Slovensku Mohamad Safwan Hasna.

Zelená pre moslimov

Registráciou islamu by získali právnu subjektivitu aj rovnocenné postavenie s ostatným cirkvami. „Mali by sme možnosť postaviť svätostánky, ktoré nám veľmi chýbajú, najmä v Bratislave. Boli by sme úspešnejší pri uvedomelej a pozitívnej integrácii našich spoluveriacich do slovenskej spoločnosti.“ Slováci si zachovávajú od islamu stále odstup. Moslimov považuje za rizikóvu skupinu aj naša

Rozlúčka s liturgistom Vincentom Malým

Veriaci, duchovní predstavení, pozvaní hostia sa dnes v Čiernych Kľačanoch rozlúčili s monsignorom apoštolským protonotárom, vysokoškolským pedagógom, spisovateľom a liturgistom Vincentom Malým. Počúvate hovorcu Matice slovenskej Stanislava Bajanika: „Ide o jednu z najvýznamnejších duchovných osobností slovenského a európskeho katolíckeho života. Takmer 50 rokov pripravoval liturgické knihy pre katolícku chrámy, vyznamenal sa ako významný liturgik v tomto smere a aj ako šéfredaktor. Svoju kňazskú dráhu ako rímskokatolícky kňaz začal po ukončení štúdií v roku 1948 v Príbezte, kde sa zhodou okolností stretával aj s prvými Slováckmi, reemigrantami z Maďarska.“

Neskôr pôsobil na viacerých fariách na západnom Slovensku. Od roku 1990 aj ako vedec a pedagóg na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Opäť Stanislav Bajaník: „Vzhľadom na jeho duchovnú a jazykovú zručnosť sa prejavil ako fundovaný prekladateľ náboženskej a liturgickej literatúry a obrazne povedané, cez jeho dušu prešli takmer všetky bohoslužobné liturgické knihy rímskokatolíckeho náboženstva v našich chrámoch doma, i v chrámoch Slovákov na svete. Vlni bol aj za toto vyznamenaný najvyššou cenou Spolku sv. Vojtecha.“

Matica slovenská Vincentovi Malému odhalila na rímskokatolíckom kostole v Čiernych Kľačanoch tabuľu vďaky a pamätnú tabuľu. Pripravujú o ňom aj osobitnú publikáciu.

Rádio Lumen, 17:30, 30.1.2008

tajná služba. Registrované cirkvi vlni dostali takmer miliardu korún zo štátneho rozpočtu. Ministerstvo ich v súčasnosti registruje osemnásť.

Annamária Dömeová, HN, 1.2.2008

Ako sa registrujú cirkvi inde:

Česká republika 300 podpisov
Maďarsko 10 podpisov
Rusko 10 podpisov
Rumunsko 100 000 členov
Poľsko 100 podpisov *Zdroj: HN*